

Najčešće pogreške vlasnika u vođenju rasploda konja u pašno/extenzivnom sustavu uz prikaz praktičnih rješenja

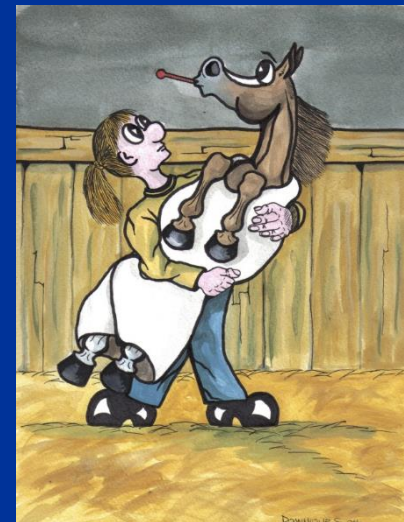
*Prof. dr. sc. Nikica Prvanović Babić
Klinika za porodništvo i reprodukciju
Veterinarski fakultet
Sveučilište u Zagrebu*

Reproduktivni plan-osnova uspješnog uzgoja

Baza je suradnja uzgajivač-veterinar

Uloga veterinara je savjetodavna i praktična

Dobar reproduktivni plan može povećati
plodnost u uzgoju 30-70%

Dobar reproduktivni plan uključuje

1. Poznavanje fiziološke osnove rasploda kobilica
2. Realnu procjenu plodnosti kobilica i pastuha
3. Dobru i pravovremenu pripremu i striktnu provedbu

Reproduktivni plan nemoguće je napraviti bez uske suradnje s veterinarom-theriogenologom ali vlasnik/uzgajivač mora biti educiran i dosljedan

Fiziološka osnova rasploda kobila

- Kobile-spolno aktivne tokom proljeća i ljeta
- Sezona parenja ima dva dijela:
 1. Prijelazni period
 2. Puna sezona

Faze intenziteta spolne aktivnosti u kobilama

1. *Proljećni prijelazni period*
2. *Puna sezona*
3. *Jesenski prijelazni period*
4. *Zimski anestrus-spolna
neaktivnost*

Prijelazni period:

- "Uhodavanje" spolnog sustava kobile i organizma kobile za rasplodivanje
- Nepravilna, nepotpuna i produljena gonjenja
- smanjena plodnost
- veljača i ožujak

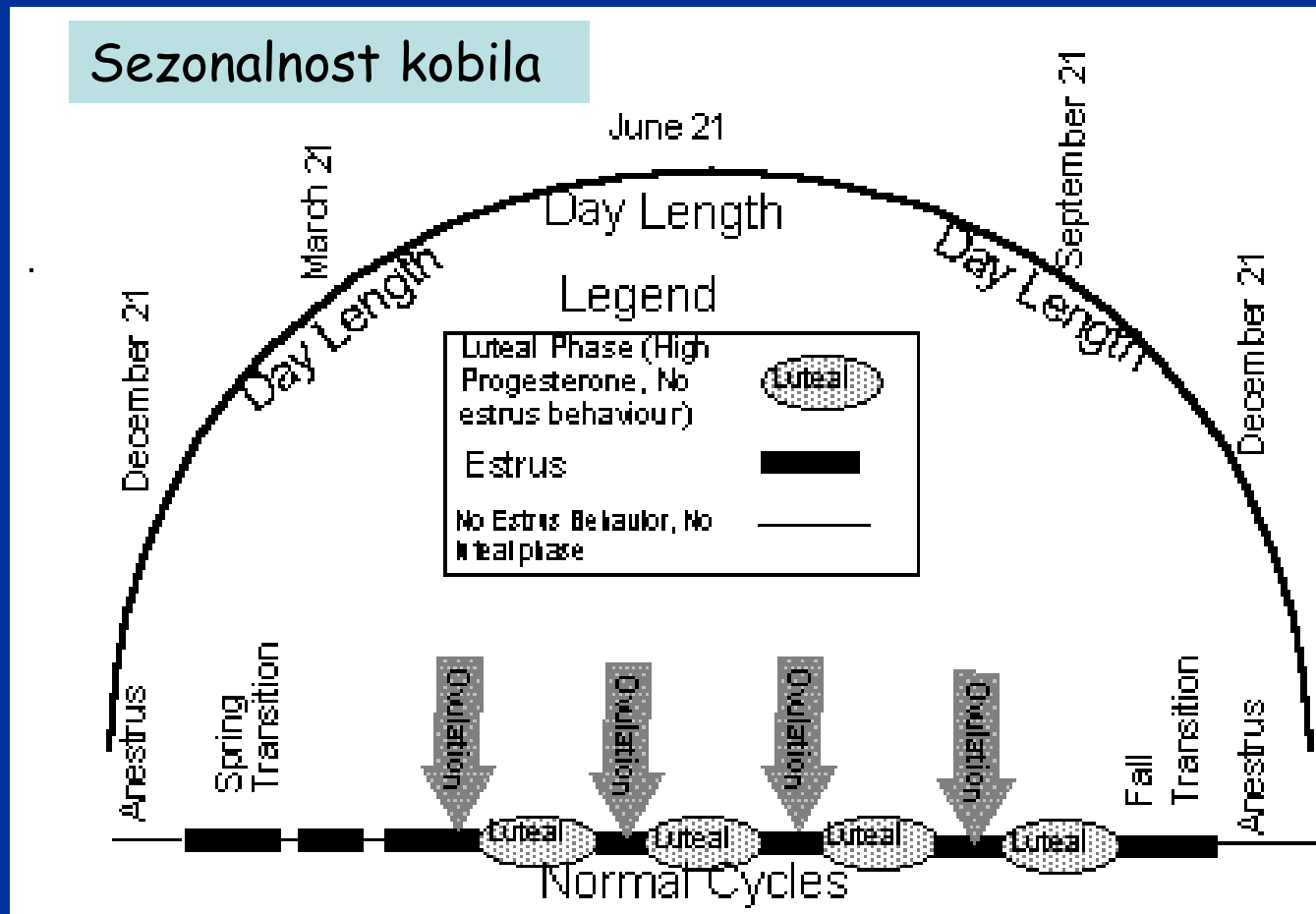
foto: Zoran Ožetski ©(2012)

Puna sezona

- Pravilni ciklusi
- Optimalna plodnost
- Travanj, svibanj, lipanj

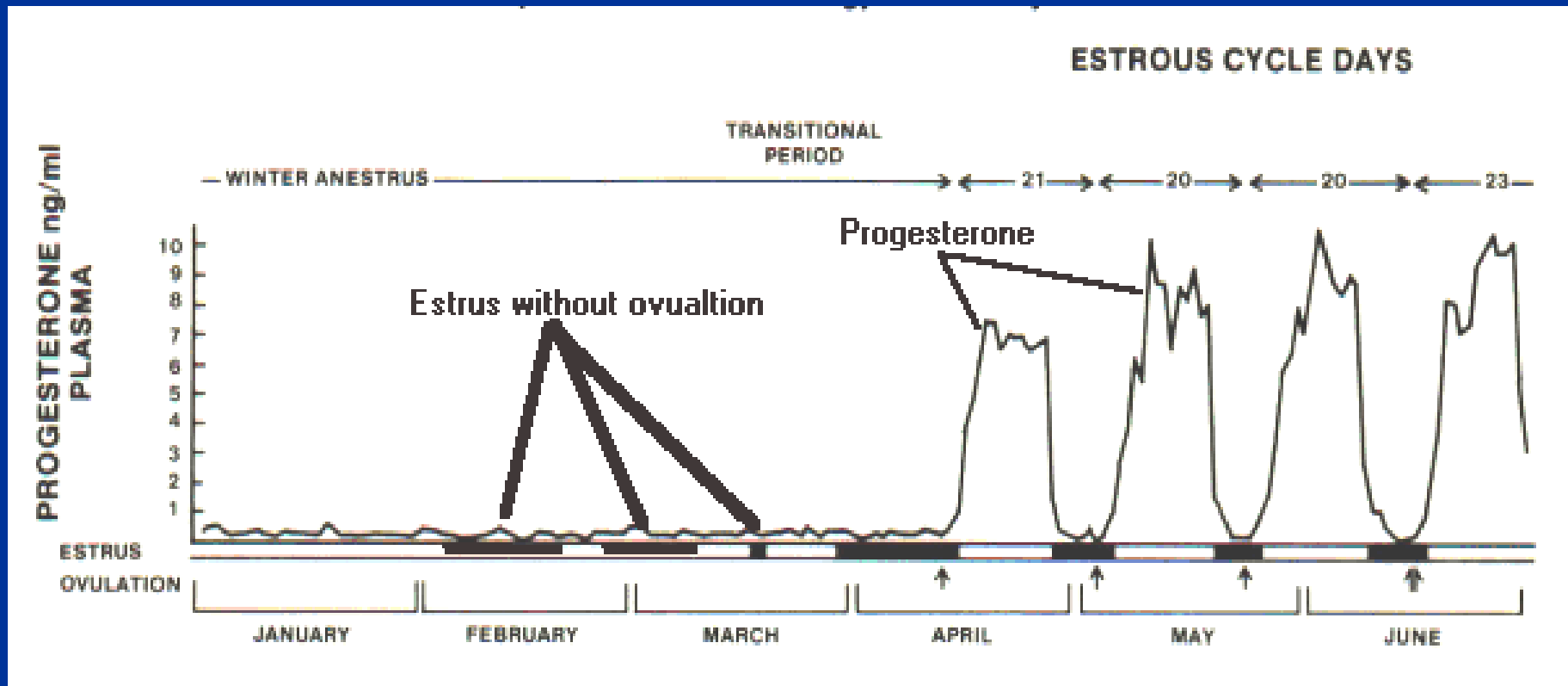

4 faze spolne aktivnosti kobila

Estrus bez ovulacije=nema oplodnje

Raspored pravilnih i nepravilnih ciklusa

Najčešći problemi:

- Kobile se tjeraju nepravilno i produljeno
- Kobile se stalno tjeraju
- Kobile se uopće ne tjeraju

Najčešći uzroci:

- Forsiranje pripusta u prijelaznom periodu
- Laktaciona anestrija-ždrijebe na sisi, hormoni koji potiču stvaranje mlijeka blokiraju spolnu aktivnost
- Prekasno uvođenje kobilica u rasplod (plodnost kobile starije od 15 godina iznosi svega 50%)

Mogućnosti rješavanja:

- Redovita ultrazvučna kontrola ciklusa-sličan pristup kao u humanoj ginekologiji
- Indukcija gonjenja
- Indukcija ovulacije (otpuštanja zrelog jajašca)

Osnovni preduvjeti-priprema kobile za sezonu:

- Uravnotežena prehrana s dovoljno vitamina i minerala
- Dovoljno kretanja i optimalni uvjeti držanja
- Redovita kontrola spolno prenosivih zaraznih bolesti svih kobilica i pastuha na ergeli
- Redovito čišćenje kobilica od nametnika

Problematične kobile

- Sve koje nisu zabredale u tri gonjenja
- Najvjerojatnije imaju neku infekciju i/ili upalu maternice
- Isključiti faktor dobi (prestare i premlade kobile teže ostaju ždrebne) i nasljedne anomalije
- Neophodan specijalistički pregled i pristup

Problematične kobile:

- Kontrola na spolno prenosive zarazne bolesi (CEM, leptospiroza, Klebsiella spp, Pseudomonas, β -hemolitički streptokoki, EHV, EVA)
- Ultrazvučna i endoskopska pretraga maternice
- Biopsija endometrija
- Citološki i patohistološki nalaz endometrija
- Prognoza plodnosti

Štete od spolno prenosivih bolesti

- Direktne (jalove kobile, rana embrionalna smrtnost, pobačaji, uginuća novorođene ždrebadi)
- Indirektne (nemogućnost prometa i trgovine kobilama i pastusima sa zaraženog područja)

Najvažnije spolno prenosive zaraze

- CEM- zarazna upala maternice kopitara
- EVA-virusni arteritis kopitara
- IAK-infekciозна anemija kopitara

Prognoza plodnosti

- Kobile < 5 godina 75%
- Kobile 5 - 15 god. optimalna plodnost
- Kobile > 15 godina 50%

U punoj sezoni, u prosjeku je potrebno do 3 ciklusa da kobilica koncipira.

Plodnost u ždrebećem estrusu

- Ždrebeći estrus:

5. dan = 0 %

7.-8. dan = 32%

9.-12. dan = 60%

>12 dan > 75%

Ždrebeći estrus možemo prolongirati pomoću hormonskih preparata

Hormonalna terapija u veterinarskoj ginekologiji:

- Liječenje neplodnosti i smanjene plodnosti
- Upravljanje spolnim ciklusom i pomicanje gonjenja u željeni termin
- Kontracepcija kod kobilica u sportu

Osnove reproduktivnog managementa na ergeli:

Individualni pristup, optimalno opće stanje, praćenje svake kobile

PRIPREMA ERGELE ZA SEZONU:

- Postizanje optimalne kondicije i zdravstvenog stanja
- Ginekološka pretraga i ultrazvuk svih kobila
- Uzimanje briseva i kontrola na pojavu bakterija
- Uzimanje krvi i pretrage na pojavu virusa

PRIPREMA ZA SEZONU 15. SIJEČANJ-15. VELJAČE

TOKOM SEZONE NA ERGELI

- Redovito ginekološko i ultrazvučno praćenje kobila
- Rana dijagnostika gravidnosti
- Praćenje poroda i puerperija
- Pregled i briga o novorođenčadi

OBAVEZNO ZA SVE KOBILE KOJE DOLAZE NA PRIPUST NA ERGELU :

- Priprema obavljena na matičnoj ergeli i pismeno potvrđena
- Karantena (poseban objekt)
- Ginekološki podatci o kobili

Najčešće pogreške ("ljudski faktor"):

- Prečesti pripusti-upala maternice
- Pripust u pogrešno vrijeme
- Nedovoljna kontrola spolno prenosivih bolesti
- Nedostatak vitamina i minerala bitnih za plodnost
- Neadekvatna tjelesna kondicija (mršavost, pretilost)

Metode stručne pomoći:

- Pomicanje prijelaznog perioda
- Davanje kontraceptiva u svrhu regulacije ciklusa (slično kao u humanoj ginekologiji)
- Indukcija gonjenja
- Indukcija ovulacije i kontrolirani pravovremeni pripust ili osjemenjivanje

Rutinske kontrole na ždrebnost

- Rana dijagnostika 15-17 dan kako bi se isključilo blizance i planiralo ponovni pripust po potrebi
- Kontrola ždrebnosti 35-40 dana od zadnjeg skoka
- Kontrola svih kobila istodobno oko 01. listopada, pod uvjetom da su sve ždrebne najmanje 90 dana

Uz sve to je neophodna:

- redovita ginekološka kontrola kobile i praćenje ciklusa
- Pregledi na ždrebност, bar trokratno sa 17, 35 i 90 dana od zadnjeg pripusta a po potrebi češće
- terapija isključivo na osnovi ultrazvučnog transrektalnog pregleda ili hormonskog testa (krv, mokraća)

Zaključci:

Pravovremena i kompletna priprema kobilica za rasplodnu sezonu = preduvjet dobre rasplodne sezone

Redovito ultrazvučno praćenje kobilica i individualan pristup = optimalna plodnost

Ciljana terapija na osnovi ultrazvučnog nalaza = pouzdan rezultat

Redoviti ginekološki pregledi jedini su način adekvatne kontrole uspjeha reprodukcije!!!

- Pravovremene dijagnostike ždrebnosti jedina garancija uspjeha-neophodna suradnja uzgajivača i veterinara

Hvala na pažnji

